

Kossuth országgyűlési tudósítóként, hírlapíróként, az Ellenzéki Párt alapítójaként, a márciusi napokban forradalmárként, a nyári hónapokban hadseregszervezőként, a megszülető első felelős magyar kormány pénzügyminisztereként, a Honvédelmi Bizottmány nagy hatalmú elnökeként, majd a hazai közélet iránt élénken érdeklődő emigráns politikusként is ugyanazon elvekért küzdött: a modern, polgári Magyarországért. Felkészületlen és bátran vállalta a reá kiszabott feladatot, tudta, hogy nem térhet ki korának kihívásai elől. Hitvallása szerint: „Csak az képes hatalmasan hatni, ki saját korának embere, míg ellenben, ki korát megelőzi, csak halála után él, ki pedig korától elmarad, élve is halott.”

SZELKE LÁSZLÓ

(Válasz Könyvkiadó, Budapest, 2002.)

Kósa Csaba: *Kossuth, a hírlapíró*

Kossuth Lajos éppen kétszáz esztendeje, 1802-ben született a Zemplén megyei Monokon, kismemesi családban. Élete – a magyar nyelvvel nagy kedvvel és zseniálisan játszó Kosztolányi rövid strófájával ellentétben – egyáltalán nem volt monoton. A sátorlajújhelyi elemi és piarista gim-

náziumi évek után a híres protestáns iskolákban szerez széles körű, elsősorban elméleti ismereteket: az eperjesi evangélikus kollégiumban bölcsészeti, majd a sárospataki református kollégiumban jogi tanulmányokat folytat. A tehetséges, jogot végzett fiatalember, megismerve hazája mérhetetlen elmaradottságát és társadalmi ellentéteit, hamar bekapcsolódik szülőföldje politikai életébe, és a tovább már nem halogatható reformok kérelmelhetetlen szószólója lesz.

Kósa Csaba könyvéből a publicistaként is komoly és maradandó életművet alkotó Kossuthot ismerhetjük meg, a kézzel másolt első tudósításaitól kezdve egészen a szakma csúcsát jelentő, az amerikai Timesba írt vezércikkeiig. Kossuth első, a polgári nyilvánosság és közvélemény megteremtéséért tett lépése az 1832 decemberében induló, eleinte kézzel másolt, levél formában megjelenő újságja, az 1832–1836-os reformországgyűlés eseményeiről beszámoló Országgyűlési Tudósítások megjelentetése. E lap kicsi, de gyorsan növekvő olvasótábora első kézből kaphat tájékoztatást a mind izgalmasabbá váló pozsonyi eseményekről, és hatására kialakul egy reformpárti közvélemény, mely egyre inkább részt is kíván venni saját ügyei intézésében, az ország és személyes sorsa irányításában. Kossuth nemcsak tájékoztatta a formálódó nyilvánosságot, hanem élményszerűen megírt beszámolóival formálta

is azt. Tudósításaiból egyértelműen kiderül, kik azok, akik valóban, személyes érdekeiket is félretérve tenni szeretnének a hazáért; Széchenyi, Deák, Wesselényi vagy Kölcsey fel-szólalásait nagy terjedelemben idézi, és nagy rokonszenvvel magyarázza, míg a reformok ellenzőiről tudatlanságuk és nemtörődömségük miatt nemegyszer gúnnyal és megvetéssel ír. Az országgyűlési ülések és zajos csatározások végeztével Kossuth egy új lap, a Törvényhatósági Tudósítások beindításáról határoz, melyben a már kialakult tudósítói és levelezői hálózat segítségével a tovább élő megyei ellenzéki politizálásnak teremtett egyre ismertebb fórumot. A kormányzat az ellenzék politikai sikerei láttán határozott fellépésre szánta el magát, 1837 májusában Kossuthot letartóztatták, és négy év börtönre ítélték. Kossuth a börtönévek után még felkészültebben és elszántabban lépett az országos politika színpadára. Ez év végén visszaautasíthatatlan ajánlatot kap egy új lap szerkesztésére, melyet fenntartásai ellenére is elvállal. 1841 elején kijön a nyomdából Kossuth szerkesztésében a Pesti Hírlap első száma. Ettől a naptól kezdve maga írja bele a magyar sajtóban általa bevezetett vezércikkeket, s a hétköznapi életből vett példákon keresztül 1844-ig magyarázza, tanítja e hasá-bokon a szabadelvű polgári demokrácia elveit, működését, szembeállítva a tarthatatlan hazai állapotokkal.

Itt nyert megfogalmazást az áprilisi törvényekben elfogadott összes fontos reformkori követelés: a közteher-viselésről, a szabad földről és a szabad sajtóról, a felelős kormányról és a népképviselői országgyűlésről.

A Pesti Hírlap elvesztése után az Iparegyesület lapjában, a Hetilapban az ország iparosítása és modernizálása mellett száll síkra, majd a szabadságharc védelmében 1848 nyarán Kossuth Hírlapja címmel indít újságot. Emigráns politikusként ünnepelt szónok, majd vezető európai és tengerentúli lapok publicistája lesz, később a kiegyezést élesen kritizáló újságot ad ki Negyvenkilencz címen. A 19. század legnagyobb hatású magyar publicistája hosszú életének utolsó évtizedében a több kötetben megjelenő összegyűjtött iratain dolgozik, és rendezí azokat a sajtó alá.

SZELKE LÁSZLÓ

*(Válasz Könyvkiadó, Budapest, 2002.
1950 Ft)*

Polányi Mihály

„A szabadság alapjainak elemzése nagy gyakorlati jelentőséggel bír mindazok számára, akik értékelik a szabadságot. Ugyanis azt remélhetjük, hogy ezen alapok megvilágításával szilárdabbá tesszük őket.”